

## ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ЗЕЛЕНОГО БІЗНЕСУ

Зелений бізнес є важливим фактором для сталого розвитку України. ООН визнала захист довкілля однією зі складових глобальної концепції сталого розвитку суспільства разом із економічною та соціальною. Сьогодні майже всі світові компанії формують власні стратегії, зважаючи на ці фактори. Їх досвід доводить, що внесок приватного сектору в глобальний сталий розвиток не лише сприяє вирішенню екологічних та соціальних проблем, а й створює додатковий прибуток. Перспективи розвитку зеленого бізнесу в Україні є позитивними, оскільки зростає усвідомлення важливості охорони довкілля, уряд України впроваджує екологічні стандарти, а технології роблять зелений бізнес більш доступним і ефективним. Серед основних принципів екологічного бізнесу можна виділити: раціональне використання матеріальних ресурсів, якісні послуги та продукти, чесні відносини з партнерами, клієнтами та конкурентами, забезпечення співробітникам комфортних умов праці та відсутність негативного впливу на довкілля. Для зменшення споживання ресурсів, зменшення викидів парникових газів та поліпшення якості навколишнього середовища компаніями різних розмірів і галузей використовуються інструменти зеленого бізнесу, тобто технології, практики та методи, які використовуються для зменшення впливу бізнесу на навколишнє середовище. Основними інструментами є: енергоефективність, відновлювані джерела енергії, зменшення відходів, ощадливе використання води та електронний документообіг (рис.1).

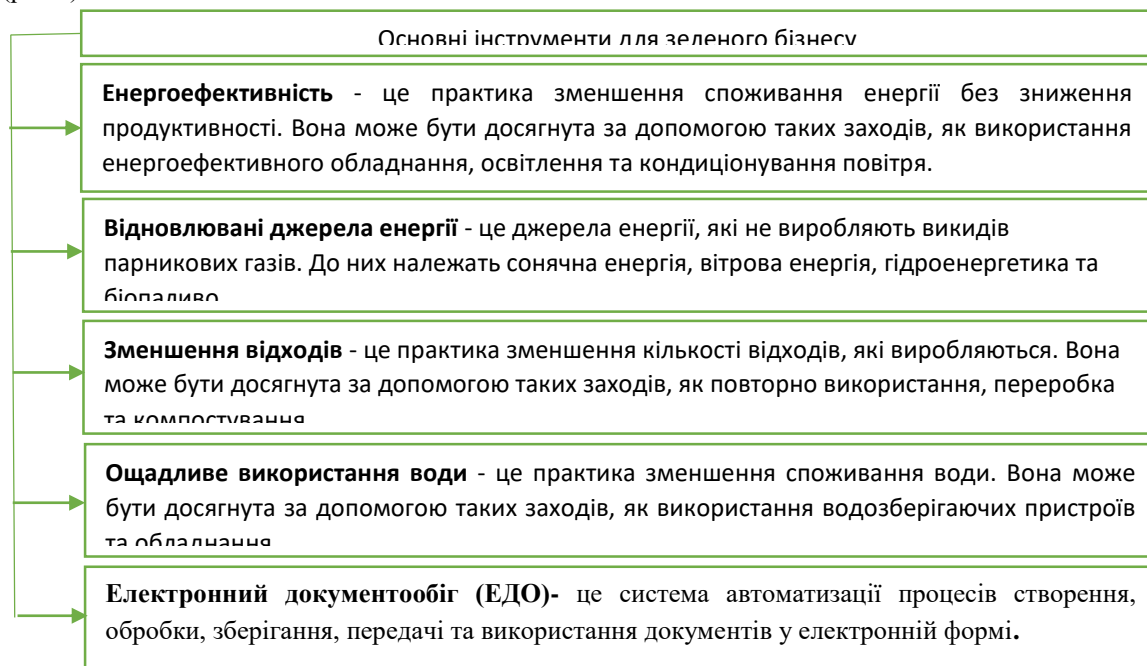


Рис. 1. Основні інструменти для зеленого бізнесу

Отже, ЕДО є інструментом зеленого бізнесу і одним із способів, яким бізнес може показати свою прихильність до сталого розвитку та захисту навколишнього середовища. Використання ЕДО замість паперового документообігу може дозволити зберегти до 70% паперу. Відмова від паперової пошти за допомогою ЕДО може дозволити заощадити до 20% паливно-енергетичних ресурсів. Використання ЕДО для автоматизації процесів може дозволити заощадити до 50% часу та ресурсів.

Електронний документообіг на підприємстві має численні переваги, проте, існує і ряд недоліків (табл. 1). Однією з основних переваг є зменшення або повне усунення використання паперу для друкованих документів, що сприяє збереженню лісів та обмеженню вирубування дерев. Згідно з дослідженням, проведеним компанією IBM, використання ЕДО в середньому дозволяє заощадити 500 дерев на рік на компанію. Відмова від паперових документів також означає менше відходів від офісного приладдя, яке включає в себе використаний папір, старі папки та інше офісне обладнання. Менше використання паперу веде до зменшення викидів вуглекислого газу, який зазвичай виникає під час виробництва та транспортування паперу. Дослідження, проведене компанією McKinsey & Company, показало, що використання ЕДО може призвести до зниження викидів парникових газів на 800 000 тон вуглецевого еквівалента на рік на компанію. Заміна традиційного паперового документообігу на електронний дозволяє ефективніше використовувати ресурси, такі як вода та енергія, які зазвичай використовуються під час виробництва паперу та роботи пристроїв для друку. Цифрове збереження документів дозволяє компактно зберігати великі обсяги інформації без потреби великих просторів для зберігання паперових документів.

Таблиця 1. Переваги та недоліки застосування електронного документообороту

Переваги	Недоліки
<b>Ефективність та швидкість.</b> Електронний документообіг дозволяє надсилати, отримувати та обробляти документи набагато швидше порівняно з традиційними паперовими процесами. Це зменшує час на обробку та вирішення завдань.	<b>Кібербезпека.</b> З відкриттям електронних документів з'являється загроза кібератаку та пошкоджені дані безпеки. Це може відбутися через недоліки у захисній платформі або через атаки зловмисників.
<b>Економія часу та ресурсів.</b> Можливість автоматизувати рутинні процеси, такі як підписи, розсилки та зберігання документів, сприяє економії часу та ресурсів підприємства.	<b>Надійність та доступність мережі.</b> Ефективність електронного документообігу залежить від стабільності мережі Інтернет. Відсутність доступу до мережі може стати перешкодою для роботи ЕДО
<b>Зменшення витрат на папір та офісне приладдя.</b> Відмінність від паперового документообігу дозволяє підприємствам значно зменшити витрати на папір, друк та офісне приладдя.	<b>Технологічні обмеження та витрати.</b> Залежність від технологій та потреб постійного оновлення може створити фінансові витрати та труднощі для організацій.
<b>Легкий доступ та зручність.</b> Електронні документи можна зберігати у віртуальних системах, що робить їх легкодоступними та забезпечує можливість швидкого пошуку і доступу до інформації.	<b>Проблеми інтеграції та взаємодії з існуючими системами.</b> Інтеграція електронного документообігу з уже існуючими системами може вимагати часу та зусиль для налагодження взаємодії
<b>Ефективне керування документами.</b> Цифрові системи дозволяють керувати, відстежувати та аналізувати документи, що полегшує управління їх життєвим циклом.	<b>Питання легальності та визнання документів.</b> Не в усіх країнах електронні підписи та документи мають один правовий статус, що може вплинути на їх легальність та прийняття.
<b>Зберігання даних та безпека.</b> Можливість зберігання даних в безпечних хмарних сервісах та системах дозволяє забезпечити більшу захищеність та надійність їх збереження.	<b>Підтримка та навчання персоналу.</b> Ефективне впровадження системи електронного документообігу вимагає часу та ресурсів для навчання персоналу та системи підтримки.
<b>Сприяння екології.</b> Зменшення використання паперу та офісних відходів сприяє зменшенню негативного впливу на довкілля та підтримує сталість навколишнього середовища.	<b>Екологічний аспект.</b> Зберігання та обробка електронних даних базується на роботі дата-центрів з потужним обладнанням, яке може працювати на несталих джерелах енергії. А також виробництво, використання та утилізація електронних пристроїв, може мати негативний вплив на довкілля.

Усі ці фактори вказують на те, що електронний документообіг сприяє збереженню ресурсів та зменшенню впливу на довкілля, допомагаючи підприємствам стати більш екологічно свідомими та відповідальними. На нашу думку, підприємства оптової та роздрібної торгівлі виграють найбільше від впровадження електронного документообігу. В 2021 році 39,7% підприємств України були задіяні в сфері оптової та роздрібної торгівлі. Роздрібна торгівля, пов'язана з великим обсягом товарів та має велику номенклатуру. Специфіка оптової торгівлі передбачає менший обсяг номенклатури товарів та великі обсяги продажів однакових або схожих товарів. Незалежно від того, до якого типу підприємство належить, воно використовує папір у великій кількості. Саме за рахунок впровадження електронного документообігу на торгових підприємствах матиме найбільший ресурсозберігаючий ефект. При сучасних технологіях переробки деревини одне середньостатистичне дерево здатне виробити близько 8 000 аркушів стандартного паперу формату А4 (розмір 210 мм × 297 мм) або 16 упаковок паперу стандартного пакування по 500 листків. Лісонасадження, залежно від віку, виду та типу в середньому накопичують від 4,2т з 1 га вуглецю протягом року. В свою чергу на 1 га штучних лісонасаджень припадає приблизно 225 дерев. Таким чином, підприємство, скоротивши споживання паперу на 3600 пачок на рік, сприятиме збереженню 1га лісових насаджень. Відповідно, накопичення вуглецю з цієї ділянки становитиме приблизно 4,2т.

Отже, впровадження електронного документообігу має значні переваги у зменшенні використання паперу, збереженні ресурсів та покращенні ефективності у роботі підприємств торгівлі. Однак, існують певні недоліки. Підприємства торгівлі відчують особливу вигоду від переходу на електронний документообіг через зменшення витрат на офісний приладдя та прискорення обміну даними.

Важливим аспектом залишається стимулювання підприємств до переходу на цю систему. Це вимагає ефективної політики, включаючи фінансові стимули, освіту та нормативно-правову базу для підтримки та поширення цього напрямку. Досягнення балансу між економічними стимулами та екологічною свідомістю, враховуючи зручність та безпеку, є ключовим у просуванні електронного документообігу в торгівлі, що сприятиме сталому розвитку та зменшенню екологічного впливу у цьому секторі.